

Sygn. akt I UK 275/16

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania K. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 kwietnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 21 stycznia 2015 r., którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 2 października 2014 r. i przyznano K. Ł. prawo do emerytury poczynając od dnia 27 września 2014 r.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna) oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie) przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie prowadzące do uznania, że ubezpieczony

spełnił wszystkie warunki nabycia prawa do emerytury, w tym legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych wymienionej w wykazie A, dział VIII, poz. 2 załącznika do rozporządzenia, tj. - kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony; 2) naruszenie przepisów postępowania w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 224 § 1, art. 316 § 1, art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 oraz art. 382 k.p.c. przez pominięcie części materiału dowodowego obejmującego dokumentację, z której wynika, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i brak podstaw do potwierdzenia wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie zatrudnienia w R. od 2 maja 1974 r. do 30 listopada 1991 r., zaaprobowanie braku jakiegokolwiek oceny dowodu z dokumentów ze strony Sądu pierwszej instancji oraz zamknięcie rozprawy w sytuacji, gdy okoliczności sporne dotyczące legitymowania się przez ubezpieczonego wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie zostały dostatecznie wyjaśnione.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, jego zmianę poprzez zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono jej oczywistą zasadnością spowodowaną naruszeniem przepisów prawa materialnego i procesowego, gdyż po pierwsze - żaden z dokumentów zebranych w sprawie nie potwierdza, aby w spornym okresie od 2 maja 1974 r. do 30 listopada 1991 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał zatrudnienie w warunkach szczególnych (art. 184 ustawy emerytalnej i § 2 rozporządzenia), a wręcz przeciwnie, pracodawca odmówił wydania świadectwa pracy w takich warunkach, zaś w aktach osobowych wnioskodawcy znajduje się pismo z dnia 28 marca 1978 r. o przeniesieniu go na stanowisko kierowcy mechanika samochodu osobowego W., co Sąd drugiej instancji pominął, dokonując jedynie częściowej oceny zgromadzonego materiału i nie wyjaśniając również podstawy prawnej rozstrzygnięcia, co usprawiedliwia materialnoprawne zarzuty skargi kasacyjnej;

po drugie - w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji brak jest oceny ustalonego stanu faktycznego z punktu widzenia obowiązującego prawa materialnego, przy istniejącej rozbieżności w podstawowych dla sprawy ustaleniach z uwagi na niespójność i niejednoznaczność dowodów osobowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane).

Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX 1648642).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, gdyż nie tylko nie przeprowadza żadnego wyводу jurydycznego dla wykazania, że ewentualne naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego i procesowego stanowi wprost o wadliwości zaskarżonego wyroku, ale nawet nie wskazuje żadnego przepisu postępowania, którego obraży miałby się dopuścić Sąd odwoławczy. Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie takich okoliczności w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie. Podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie nie zastępują podstawy przedsądu ani jej braków. Podlegają one bowiem rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, co oznacza, że w podstawie przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy samodzielnie, czyli odrębnie od podstaw kasacyjnych, wskazać i wykazać takie

naruszenie prawa (konkretnego przepisu), które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2015 r., II PK 30/15, LEX nr 2019530).

W zakresie oczywistej zasadności skargi z uwagi na naruszenie prawa materialnego skarżący wskazuje na art. 184 ustawy emerytalnej i § 2 rozporządzenia, jednak z wywodów skarżącego jasno wynika, że zmierza on w istocie do zakwestionowania oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji - ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia. Zabieg taki jest niedopuszczalny, gdyż zarzut naruszenia prawa materialnego nie może być skutecznie uzasadniany próbą zwalczania ustaleń faktycznych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2015 r., II CSK 408/14, LEX nr 1640240). Co prawda naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie ma miejsce również w przypadku, gdy wyrok sądu drugiej instancji nie zawiera ustaleń faktycznych odnoszących się do przesłanek zastosowanej przez ten sąd normy prawa materialnego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2016 r., II CSK 556/15, OSNC 2017 nr 3, poz. 34), jednak z ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku wynika w sposób jasny i jednoznaczny, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w uznanym przez organ rentowy okresie od 16 października 1972 r. do 24 kwietnia 1974 r. oraz w spornym okresie od 2 maja 1974 r. do 30 listopada 1991 r. - z wyłączeniem miesięcznego okresu pracy na stanowisku mechanika oraz 4-letniego okresu zatrudnienia na stanowisku kierowcy samochodu osobowego W.. Ustalenia te są wiążące dla Sądu Najwyższego zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.